

Beoordeling van het CPE beeldend in het vmbo

Opbrengsten van de evaluatie van het nieuwe beoordelingsmodel

Versie 2, 3 juli 2024

Het vak beeldende vorming in het vmbo heeft een centraal examen dat uit twee onderdelen bestaat: het centraal schriftelijk examen (CSE) en het centraal praktisch examen (CPE). Het CPE wordt beoordeeld door twee beoordelaars, twee docenten die aan de hand van een beoordelingsmodel onafhankelijk van elkaar het proces en het eindwerkstuk beoordelen.

Het beoordelingsmodel heeft zes onderdelen waarop de leerling wordt beoordeeld en geeft ruimte voor een globaal oordeel. Bij elk onderdeel wordt schematisch aangegeven hoe de punten verdeeld moeten worden; welke prestatie hoeveel punten waard is. Bij het beoordelingsmodel horen ankers, die per onderdeel de karakteristieken van het werk van de leerling beschrijven. De ankers vormen een toelichting en uitdieping van de scoretoekenning in het beoordelingsmodel.

Sinds 2023 is er een nieuw beoordelingsmodel dat in 2024 is geëvalueerd met een vragenlijst. De online vragenlijst bestond uit enkele korte vragen en de mogelijkheid voor (uitgebreide) toelichting. De opbrengsten van de vragenlijst vatten we hier kort samen.

- De online vragenlijst is ingevuld door 146 docenten (van de 605 die na het CSE Wolf hebben ingevuld met de gegevens van het CSE).
- Van de respondenten heeft 93% twee of meer jaar ervaring met het CPE.
- 46% vindt het model prettig in gebruik, 28% vindt het model lastig te gebruiken, 26% is daar neutraal over.
- De ankers worden door 41% een beetje gebruikt en door 55% uitvoerig.
- Voor een meerderheid geven de ankers ondersteuning en bieden ze duidelijkheid, 15% noemt expliciet dat de ankers gebruikersvriendelijk zijn. Ongeveer 1/3 geeft aan dat de ankers moeilijk of verwarrend in het gebruik zijn.
- Bij 92% van de respondenten vindt de beoordeling plaats door twee docenten van dezelfde school. Dat gebeurt dan meestal onafhankelijk van elkaar en wordt na de eigen beoordeling vergeleken om tot overeenstemming te komen. 10% van de docenten die de vragenlijst hebben ingevuld geeft aan dat ze scorepunten gezamenlijk toekennen.
- In 60% van de gevallen zijn beide docenten bij de presentatie aanwezig.
- 63% van de docenten geeft aan dat ze scores toekennen op basis van het beoordelingsmodel, 20% werkt toe naar het cijfer dat de leerling in hun ogen verdient en de rest hanteert een mengvorm.
- De tijd die een docent besteedt aan de beoordeling varieert, maar ligt op gemiddeld 30 minuten.

In de toelichtingen wordt veel aanvullende informatie gegeven en zo krijgen we een beter inzicht in de praktijk van het beoordelen en waar beoordelaars tegenaan lopen en wat juist goed gaat. In grote lijnen is dit wat docenten aangeven in de toelichtingen:

Het beoordelingsmodel wordt gewaardeerd; de indeling in onderdelen is goed te gebruiken, de structuur in het model helpt scores toe te kennen.

Het model is soms wat vaag (hoe moet je de omschrijvingen interpreteren) en moeilijk te gebruiken (de karakteristieken zijn moeilijk geformuleerd, het is complex met de verscheiden categorieën, en zowel het beoordelingsmodel én de ankers). De respondenten geven aan dat het beoordelen vrij veel tijd kost. De weging tussen proces en eindwerkstuk is voor sommige respondenten niet in balans, men wenst meer gewicht voor het eindwerkstuk.

Over het beoordelen wordt gezegd dat het niet altijd leidt tot het cijfer dat de beoordelaar in gedachten had. De scores vallen laag uit, doordat de karakteristieken/ beschrijvingen leiden tot een vrij 'streng' beoordeling en een relatief lage score.

Toelichting op de beoordeling en het nieuwe beoordelingsmodel

De idee van het (nieuwe) beoordelingsmodel is dat leerlingen op een eerlijke en zo objectief mogelijke wijze beoordeeld worden op hun prestatie. Bij een praktisch examen in de kunstvakken is enige mate van subjectiviteit moeilijk uit te bannen, omdat een kwalitatief oordeel van de beoordelaar wordt verlangd. Omwille van de validiteit wil je het oordeel richten op de kwaliteit en niet op omvang of hoeveelheid.

Het te beoordelen proces en eindwerk is meestal vrij omvangrijk en veelzijdig, wat het voor beoordelaars tot een complexe taak maakt. Dankzij het beoordelingsmodel met zes onderdelen en verschillende subcategorieën wordt de aandacht en beoordeling gericht op de wezenlijke aspecten van het beeldend werken. Het beoordelingsmodel met ankers biedt structuur en handvatten om een eerlijke en afgewogen beoordeling te kunnen geven.

Het beoordelingsmodel leidt tot een score voor de leerling die daarna wordt vertaald in een cijfer dat zoals elk jaar volgt uit een N-term. De 'hoogte van de lat' oftewel de prestatie-eis van het CPE beeldende vakken is elk jaar hetzelfde, het beoordelingsmodel ook.

In 2023 was de N-term 0,4 en was het gemiddeld cijfer een 6,6. In 2024 was de N-term 0,2 en het gemiddeld cijfer een 6,5. In beide jaren was de gemiddelde score iets meer dan 35 van de maximale score van 51 punten.

Tot slot

We nemen de opmerkingen en toelichtingen uit de vragenlijst ter harte en zullen kijken of het beoordelen en het beoordelingsmodel (en ankers) verder verbeterd kunnen worden. Dat zal voor 2025 minimaal lukken en/of zichtbaar zijn, want voor dit examenjaar ligt het model alweer bijna bij de drukker. In bijeenkomsten

en middels mailingen van onder andere VONKC zullen we aandacht aan het beoordelingsmodel blijven besteden om vragen bij docenten weg te nemen en het beoordelen eenduidiger te maken.

Hartelijk dank aan alle docenten die de vragenlijst hebben ingevuld.